

**TURKIY DAVLATLAR TASHKILOTI VA BU TASHKILOTDA
O‘ZBEKISTONNING ISHTIROKI**

Temirova Marjona Toir qizi

*Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy
universiteti Tarix fakulteti 2- kurs magistranti*

Annotatsiya: Turkiy davlatlar o‘zaro tarixiy ildizlari, umumiy madaniyat, til va an’analarga asoslangan mustahkam aloqalar bilan bog‘langan. Hozirgi kunga kelib, mazkur xalqlar o‘zaro hamkorlikni yangi bosqichga ko‘tarish maqsadida bir nechta mintaqaviy va xalqaro tashkilotlar doirasida faol hamkorlik qiladi. Ana shunday muhim mintaqaviy tuzilmalardan biri bu Turkiy davlatlar tashkilotidir. Ushbu tashkilot bir guruh turkiy tilli davlatlar o‘rtasida siyosiy, iqtisodiy, madaniy va boshqa yo‘nalishlarda hamkorlikni chuqurlashtirishga qaratilgan bo‘lib, jahon miqyosida o‘zining mustahkam pozitsiyasini egallab bormoqda.

Kalit so‘zlar: Turkiy davlatlar tashkiloti, xalqaro hamkorlik, O‘zbekiston, mintaqaviy integratsiya, iqtisodiy taraqqiyot, siyosiy hamkorlik, madaniy aloqalar, transport va logistika, ekologik xavfsizlik.

Turkiy davlatlar tashkilotining tashkil topish sabablari, uning oldiga qo‘yilgan maqsadlari va faoliyati bugungi global dunyoda tobora dolzarflik kasb etmoqda. Ushbu tashkilot milliy va mintaqaviy manfaatlarni hisobga olgan holda, turkiy davlatlarning xalqaro hamjamiyatdagi o‘rni va roli, o‘zaro savdo-iqtisodiy aloqalarni rivojlantirish, transport va logistika tizimlarini mustahkamlash, shuningdek, madaniy-gumanitar sohalarda yaqin hamkorlikni yo‘lga qo‘yishda muhim maydon bo‘lib xizmat qilmoqda. Tashkilotning asosiy tamoyillari do‘stlik, tenglik, hamjihatlik va o‘zaro manfaatdorlikdir. Ushbu tashkilot doirasida a‘zo davlatlar bir-biri bilan strategik sheriklik munosabatlarini mustahkamlashga, umumiy muammolarni birgalikda hal qilishga, mintaqada tinchlik va barqarorlikni ta‘minlashga intiladi. Tashkilot faoliyati nafaqat a‘zo davlatlar ichidagi, balki butun Markaziy Osiyo, Kavkaz va Yaqin Sharq mintaqasidagi barqarorlik va taraqqiyot uchun muhim ahamiyat kasb etadi. O‘zbekiston bu tashkilotga a‘zo bo‘lish orqali o‘z milliy manfaatlarini xalqaro miqyosda ilgari surish, ko‘p vektorli tashqi siyosat yuritish imkoniyatiga ega bo‘lmoqda. O‘zbekistonning Turkiy davlatlar tashkilotidagi ishtiroki mamlakatning dunyo hamjamiyati bilan integratsiyalashuvi uchun yangi istiqbollarni ochmoqda. Bu, birinchi navbatda, mamlakat iqtisodiyotini diversifikatsiya qilish, yangi bozorlarga chiqish, zamonaviy texnologiyalarni jalb qilish va xalqaro transport yo‘laklarini rivojlantirishga zamin yaratadi [1].

O‘zbekiston Turkiy davlatlar tashkiloti doirasida keng miqyosdagi iqtisodiy, siyosiy va madaniy loyihalarda faol ishtirok etib kelmoqda. Shuningdek, mamlakat turkiy xalqlar o‘rtasida ilm-fan, ta’lim va innovatsiyalar sohasida hamkorlikni chuqurlashtirishga alohida e’tibor qaratmoqda. O‘zbekiston xalqaro iqtisodiy hamkorlik doirasida zamonaviy infratuzilmalar qurish, energetika va transport sohaslarini rivojlantirishdagi ko‘plab tashabbuslarning asosiy ishtirokchisi bo‘lib turibdi.

Turkiy davlatlar tashkiloti ko‘p tomonlama siyosiy muloqot maydoni bo‘lib, bunda O‘zbekiston tashqi siyosatining ustuvor yo‘nalishlarini mazkur platforma orqali muvaffaqiyatli amalga oshirib kelmoqda. Mamlakatning tashkilotdagi faoliyati natijasida o‘zaro savdo hajmi oshib bormoqda, transport sohasida yangi loyihalar amalga oshirilmoqda, mintaqaviy xavfsizlik masalalarida muhim tashabbuslar ilgari surilmoqda. Idoralararo hamkorlik, biznes va investitsiya sohalari, yoshlar va ta’lim dasturlari, madaniy almashinuv va umumiy turkiy qadriyatlarni rivojlantirish bo‘yicha hamkorlik alohida ahamiyat kasb etmoqda. An’anaviy say-hasham, tarixiy-madaniy meroslarni qayta tiklash ham, O‘zbekiston tashabbusi asosida faol rivojlantirilmoqda. O‘zbekistonning “Turk dunyosi poytaxti” maqomiga ega bo‘lgan shaharlarini aniqlash, milliy qadriyatlarni targ‘ib qilish, xalqaro ohangdosh tadbirlarni o‘tkazish borasidagi faoliyati, tashkilot nizomida o‘z aksini topgan asosiy vazifalardan biri bo‘lib kelmoqda [2].

O‘zbekiston tashkilot doirasida transport va logistika sohasida Yevroosiyo transport yo‘laklarini rivojlantirish, Xitoy, Yevropa, Janubiy Osiyo va boshqa mintaqalar bilan bog‘lovchi koridorlarni barpo etishga e’tibor qaratmoqda. Bu esa mamlakatga muhim geoiqtisodiy va geosiyosiy ustunliklar olib kelmoqda. O‘zbekiston ushbu tashkilot kengashlari va komissiyalarida o‘z taklif va tashabbuslarini ilgari surib kelmoqda hamda davlatlararo muhim hujjatlarning tayyorlanishi, qabul qilinishida faol ishtirok etmoqda. O‘zbekiston uchun Turkiy davlatlar tashkilotining madaniy-gumanitar loyihalari, ilmiy va innovatsion dasturlari ham ahamiyatlidir. Xalqaro talaba almashinuvi, talabalar va yosh tadqiqotchilarga yangi imkoniyatlar yaratilishi, oliy ta’lim sohasida keng qo‘llab-quvvatlash mexanizmlarining joriy qilinishi O‘zbekiston uchun ham dolzarb ahamiyat kasb etmoqda [3].

O‘zbekistonning tashabbusi bilan qator xalqaro forumlar, anjumanlar, sanoat va iqtisodiy ko‘rgazmalar o‘tkazilib kelinmoqda. Bu borada ilm-fan, axborot texnologiyalari, ekologiya, raqamli iqtisodiyot, agrosanoat va energetika sohaslarida hamkorlikning yangi tashabbuslari ilgari surilmoqda. Mamlakatning tashabbuslari, avvalo, xalq farovonligi va tinchligini ta’minlashga, iqtisodiy imkoniyatlarni kengaytirishga, jamiyatda ochiq va inklyuziv muhit yaratishga xizmat qilmoqda. Tashkilotda tashkil topgan yangi strukturalar, xususan, Yoshlar platformasi, Ayollar forumi, yuqori darajadagi iqtisodiy va investitsion kengashlar O‘zbekiston tashabbusi

bilan faol rivojlanmoqda. Mazkur institutsional yangiliklar faqat iqtisodiy emas, balki xalqaro diplomatik va ijtimoiy hamkorlik sohalarini ham kengaytirmoqda.

O‘zbekiston Turkiy davlatlar tashkiloti doirasida ekologik muammolar, suv va energetika xavfsizligi, bioxilma-xillikni asrash, tabiatni muhofaza qilish masalalarida ham faol tashabbuslar ilgari surmoqda. Tomonlar mintaqaning tabiiy boyliklarini asrash, ulardan oqilona foydalanish, atrof-muhitga zarar yetkazmaslik bo‘yicha hamkorlikda harakat qilmoqda. Ayniqsa, ma’naviy qadriyatlarni, tarixiy-madaniy merosni asrab-avaylash, xalqaro turizm imkoniyatlarini, san’at va madaniyat sohalarini rivojlantirishda O‘zbekiston salmoqli hissa qo‘shib kelmoqda. Turli xalqaro festivallar, qurultoylar, ijodiy anjumanlar, konsertlar tashkil qilinmoqda. Bu esa jahon hamjamiyati e’tiborini O‘zbekiston va turkiy xalqlarning umumiy qadriyatlari, tarixiga qaratishga xizmat qilmoqda. O‘zbekiston Turkiy davlatlar tashkilotida ilgari surilayotgan tashabbuslar yordamida mintaqada tinchlik, barqarorlik, o‘zaro hurmat va umuminsoniy qadriyatlarni mustahkamlash, demokratik va ochiq jamiyat qurish, zamonaviy va taraqqiyotga moyil davlatlar o‘zaro hamkorligini mustahkamlash yo‘lida samarali ishtirok etdi va amalga oshirilayotgan loyihalarda faol qatnashmoqda [4].

Tashkilot a‘zo davlatlarning umumiy iqtisodiy salohiyati, transport va logistika imkoniyatlari, tabiiy resurslari, mehnat bozori imkoniyatlari, zamonaviy yondashuvlar hamda milliy taraqqiyot tajribasi O‘zbekiston uchun yangi istiqbollari yaratdi. Yetakchi davlatlar bilan hamkorlikda sanoat va xizmat ko‘rsatish sohalarini rivojlantirish, o‘zaro tajriba almashish, ilmiy-texnik salohiyatni oshirish bugungi kunda davlatimiz tashqi siyosatining ustuvor yo‘nalishidan biri bo‘lib qoldi. Mintaqaviy integratsiya ilgari surilayotgan zamonaviy tashabbuslari orqali, mamlakatimiz iqtisodiy, siyosiy va gumanitar-ijtimoiy yo‘nalishlarda barqaror taraqqiyot sari intilib bormoqda. O‘zbekiston Turkiy davlatlar tashkiloti doirasida manfaatli hamkorlikni izchil davom ettirishga intilmoqda. Bu o‘zaro hurmat, o‘zaro manfaatdorlik, mustahkam do‘stlik va strategik sheriklik asosida olib borilmoqda [5].

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, O‘zbekistonning Turkiy davlatlar tashkilotidagi ishtiroki mintaqaviy hamkorlikni chuqurlashtirish, turkiy tilli xalqlar o‘rtasidagi umumiy qadriyatlarni kuchaytirish, xalqaro maydonda mamlakatimizning obro‘sini yuksaltirishda muhim omil bo‘lib xizmat qilmoqda. O‘zbekistonning faol tashabbuslari, tashkilot doirasida olib borilayotgan tizimli va izchil siyosat natijasida mintaqa taraqqiyoti yangi bosqichga chiqmoqda. Davlatimizning tashqi siyosatida Turkiy davlatlar tashkiloti ishtiroki Respublikamiz uchun strategik ahamiyat kasb etib, xalqaro va mintaqaviy barqarorlik, taraqqiyot va farovonlik uchun mustahkam zamin yaratmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdurahmonova D. “Markaziy Osiyo: mintaqaviy hamkorlik va barqaror taraqqiyot.” Toshkent: “Iqtisod” nashriyoti, 2021. 244-bet.
2. Ahrorov I.A. “Turkiy xalqaro tashkilotlarda O‘zbekistonning ishtiroki.” Toshkent: “Fan va texnologiya” nashriyoti, 2022. 195-bet.
3. Guliyev Z. “Regiondagi yangi geosiyosiy ittifoqlar: Turkiy davlatlar tashkiloti tajribasi.” Boku: “Elm” nashriyoti, 2019. 165-bet.
4. Islomov D. “O‘zbekiston tashqi siyosatining ustuvor yo‘nalishlari.” Toshkent: “Sharq” nashriyoti, 2022. 151-bet.
5. Karimov S. “Tashqi siyosatda yangi ufqlar: Turkiy davlatlarning roli.” Toshkent: “O‘zbekiston” nashriyoti, 2020. 178-bet.
6. Nazarova M. “Turkiy davlatlarning integratsiyasi va hamkorligi.” Toshkent: “Akademnashr”, 2023. 226-bet.
7. Turaqulov I. “Milliy manfaat va xalqaro hamkorlik.” Toshkent: “Innovatsiya” nashriyoti, 2021. 198-bet.